

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ ОПШТИНЕ КОВИН за период 2022 – 2025.

Скупштина општине Ковин увојила је Локални акциони план за родну равноправност за период 2022 – 2025. године бр. 016-2/2022-I од 9. фебруара 2022. године („Службени лист општине Ковин“, бр. 2/2022). Локални акциони план се мења и допуњава новијим подацима, мерама и активностима у делу који се односи на спречавање родно заснованог насиља и насиља према женама, у складу са пројектом у који је општина Ковин укључена¹, заједно са 10 других јединица локалних самоуправа у АП Војводини.

Препознајући значај борбе против родно заснованог насиља и насиља према женама, општина Ковин и овим изменама и допунама Локалног акционог плана за родну равноправност показује спремност да се активније укључи у превенцију и заштиту од насиља, у складу са својим надлежностима, као и у складу са законским одредбама и стратешким документима у овој области.²

У циљу економичнијег располагања људским ресурсима и финансијским средствима, општина Ковин се определила да не усваја посебан локални акциони план за спречавање и борбу против родно заснованог насиља, посебно ако се има у виду да Локални акциони план за родну равноправност већ садржи део који се односи на ову тему. Због тога општина Ковин усваја измене и допуне Локалног акционог плана за родну равноправност за период 2022 – 2025. године.

I

Мења се одељак 4.6. Насиље према женама и безбедност жена у оквиру поглавља 4. Анализа стања, тако да сада гласи:

¹ Пројекат: „Интегрисани одговор на насиље над женама у Војводини - 3 фаза“ Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова се спроводи у периоду 2021-2022. године. Спроводи га Агенција Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена (UN WOMEN) уз финансијску подршку Владе Шведске.

² <https://www.minrzs.gov.rs/sr/dokumenti/ostalo/sektor-za-socijalnu-zastitu/strategija-za-spreccavanje-i-borbu-protiv-rodno-zasnovanog-nasilja-prema-zenama-i-nasilja-u-porodici-za-period-2021-2025-godine>

4.6. Безбедност жена, насиље према женама и родно засновано насиље

Питање насиља према женама веома је актуелно у Србији, законски оквир се последњих година усклађује са међународним документима у овој области, чиме се побољшавају услови за превенцију насиља према женама и заштиту. У општини Ковин не постоји сигурна кућа нити прихватилиште за жене у ситуацијама насиља. Жене којима је потребан смештај у сигурну кућу, општина упућује у Сигурну кућу у Панчеву.³ Током 2018. године у Сигурну кућу у Панчеву упућено је четири жене и деветоро деце, у 2019. години једна жена и двоје деце, док у 2020. години није било упућивања. Имајући то у виду, евидентно је да је Центар за социјални рад суочен са озбиљним изазовима када жртви насиља треба обезбедити сигурно место за смештај због непосредног ризика од насиља, застрашивања и освете. Забележени су случајеви да Сигурна кућа у Панчеву није могла да прими жртве насиља са децом, због попуњености капацитета, а на територији општине Ковин не постоји склониште нити други облик привременог смештаја. Ургентна заштита жртве, у већем броју случајева, када су у питању жене са децом, била је привремени смештај у хранитељске породице на територији општине Ковин. Овакво стање указује да постоји потреба за развијањем услуге склоништа или привременог смештаја, како би се обезбедила доступност заштите жртава насиља у породици.

Подаци из табеле испод показују да се у периоду од 2018. до 2020. године бележи пораст насиља према женама и постепено смањење насиља према деци. Имајући у виду да је 2020. годину обележила епидемија ковида-19 и мере за спречавање ширења вируса (забрана кретања, забрана окупљања и социјална дистанца), то је довело до повећања случајева насиља према женама.

Насиље према женама и деци		
Година	Жене	Деца
2018.	160	13
2019.	178	10
2020.	190	8

Табела 13: подаци о насиљу према женама и деци 2018-2020!

Подаци Центра за социјални рад Ковин показују да је током 2019. године било пријављено 134 случаја насиља према женама и насиља у породици, током 2020. године било је 146 пријављених случајева, док је у 2021. години дошло до благог пада броја пријављених случајева – 116 случаја. Међутим, само трпљење насиља и

³ Доступно на: <http://www.csrkovin.org.rs/wp/porodica/>

динамика насилних односа доводе до тога да се недовољно подносе тужбе и уопште се недовољно тражи даља правна заштита од насиља, након пријаве насиља.

У посебном одељку на сајту Центра за социјални рад Ковин налази се и одељак о заштити породице,⁴ где су наведене информације и објашњења у вези са насиљем у породици. Поред тога, неопходно је радити на развијању психосоцијалних услуга подршке и саветовања, укључујући развијање услуге СОС телефона и саветовалишта за жртве насиља у породици, са циљем информисања жртава, охрабривања и пружања подршке. Такође, иако Центар за социјални рад жртвама насиља у породици обезбеђује новчану социјалну помоћ и једнократне новчане помоћи, ове је привремено решење које није довољно за свакодневне потребе у дужем временском периоду, због чега је неопходно развијати програме/едукације за запошљавање жртава насиља. Неопходно је и информисање шире јавности, путем трибина, медија и на друге прикладне начине, са циљем додатног оснаживања жртава да препознају насиље у партнерском односу или у породичним односима, као и сензибилизација јавности за стварање нулте толеранције на насиље.

С друге стране, подаци добијени из МУП-а показују да је у 2020. години било 177 извршених насиља у породици, од којих у 37 случајева нису изречене мере. Укупно је изречено 197 хитних мера, од тога у 142 случаја изречене обе мере (привремена забрана учиниоцу да прилази жртви и мера удаљења из стана), а у 55 случаја је изречена мера удаљења из стана. Поднете су четири кривичне пријаве, а једна особа је задржана. Продужено је 170 хитних мера. У 2021. години, било је 138 извршених насиља у породици, од којих у девет случајева нису изречене мере. Укупно је изречено 186 хитних мера, од тога у 129 случаја изречене обе мере (привремена забрана учиниоцу да прилази жртви и мера удаљења из стана), а у 57 случаја је изречена мера удаљења из стана. Поднето је 13 кривичних пријава, а седам особа је задржано. Продужено је 138 хитних мера.

Поред тога, у општини Ковин се у мају 2021. године догодио један фемицид, који је квалификован као тешко убиство. У питању је син који је убио своју мајку, а у овом случају није било претходних пријава насиља.

Број пријава насиља према женама које је поднео Дом здравља Ковин за 2020. годину је 13, а за 2021. годину је осам.

Према подацима Основног јавног тужилаштва у Смедереву, састанци Групе за координацију и сарадњу редовно се одржавају, два пута месечно. Имајући у виду месну надлежност овог тужилаштва, нису посебно издвојени подаци о раду за општину Ковин.

⁴ Ибид.

У Ковину није рађено посебно истраживање о насиљу према женама, нити постоје посебни подаци о насиљу према женама из вишеструко маргинализованих група. Међутим, подаци добијени од координаторке за ромска питања показују да је насиље према женама у ромској заједници присутно, да се насиље недовољно пријављује и да су Ромкиње у посебно тешкој ситуацији због положаја у заједници и породици, као и због сиромаштва у којем живе. Поред тога, присутна је и појава дечијих бракова, коме су посебно изложене ромске девојчице.

Око половине испитаница се осећа безбедно у месту/насељу где живи, док по четвртина није сигурна или се не осећа безбедно.

Као највеће проблеме у вези са безбедношћу у општини Ковин, испитанице наводе: насиље у породици, финансијску зависност жена и недостатак сигурне куће, недовољан број полицијских службеника/ца, неосветљене улице (посебно у селима), крађе, доступност алкохола и дроге, као и проблем паса луталица.

Насиље према женама је препознато као један од кључних проблема са којима се жене суочавају. Испитанице наводе да се жене и даље плаше да пријаве насиље (због менталитета, осећаја срамоте, изостанка подршке породице, финансијске зависности од насилника и слично), да реакције надлежних служби нису благовремене ни адекватне када се насиље пријави, те да се постојећи закони не спроводе.

Како би се побољшала безбедност жена и девојчица, половина испитаница сматра да треба организовати едукације о безбедности жена и девојчица, појачати полицијске патроле на улицама, обезбедити услуге за жене жртве насиља, побољшати улично осветљење и осигурати бољу сарадњу и повезивање надлежних институција.

Фокус групне дискусије и анкета са женама у општини Ковин

У општини Ковин још увек није формиран Савет за безбедност. У периоду 2009 – 2012. године функционисао је Савет за безбедност општине Ковин, а 2010. године донет је Стратешки план за безбедност општине Ковин, на основу анализе стања безбедности у општини Ковин за период 2006 – 2009. године. Након тога није било даљих активности, осим што је Локалним акционим планом за родну равноправност планирано формирање Савета за безбедност општине Ковин и сарадња овог тела са органима и институцијама надлежним за питања родне равноправности.

Формирање савета за безбедност, као и бављење питањима безбедности жена и девојчица у јавном простору је неопходно, као што показују и резултати националног истраживања спроведеног током 2022. године.⁵ Наиме, истраживање је показало да су јавни простори родно неосетљиви и неприлагођени потребама и безбедности жена. Као небезбедне јавне просторе жене и девојчице су обележиле неосветљене улице, удаљене од центра града/села, паркове и густо пошумљене делове града/села, места око клубова/кафана/места продаје алкохола/наркотика, шеталишта и стазе за трчање, стајалишта јавног превоза. Скоро половина жена истакла је да се плаши силовања, сексуалног узнемиравања, физичког напада или напада оружјем, а од жена које су доживеле насиље у јавном простору, свака трећа је доживела насилничко понашање, свака четврта нежељено додиривање, грљење и љубљење у јавном простору, док је свака пета доживела праћење и ухођење. Чак 9,2% жена је доживело покушај силовања или силовање. У више од половине случајева када су жене доживеле неки облика насиља у јавном простору, биле су присутне и друге особе, а у највећем броју случајева (69,9%) изостала је реакција других особа.

У овом истраживању је указано на значајну улогу коју јединице локалне самоуправе имају у обезбеђивању безбедности жена и девојчица у јавним просторима, као и на чињеницу да побољшање положаја жена није само питање законодавних, већ и целокупних промена у односу државе и друштва према женама.

Треба имати у виду да општина Ковин до сада није финансирала посебне активности у вези са насиљем према женама, осим одређених трошкова (нпр. смештај у сигурну кућу) и једнократне помоћи које се исплаћују преко Центра за социјални рад.

Поред тога, служба правне помоћи у општини Ковин није формирана као самостални орган, већ послове правне помоћи и послове заштите права пацијената пружа самостални саветник дипломирани правник са положеним правосудним испитом, у оквиру Одељења за јавне службе и опште послове у Општинској управи Ковин. Током 2019. године примљено је 170 захтева за бесплатну правну помоћ, у 2020. години овај број је смањен на 138, док се у 2021. години број захтева повећао на 193. У вези са захтевима за пружање бесплатне правне помоћи за насиље у породици, оваквих захтева је било 13 у периоду од 2015. до 2021. године, а у свим случајевима било је у питању насиље у интимном партнерском контексту (брачна или ванбрачна заједница) и све захтеве за бесплатну правну помоћ у вези са насиљем у породици поднеле су жене.

⁵ Слободанка Константиновић Вилић, Невена Петрушић, Косана Бекер и Наталија Жунић, *Насиље према женама и девојчицама у јавном простору*, FemPlatz, Панчево, 2022, доступно на: <http://femplatz.org/library/2022-06-Prezentacija-rezultata-istrazivanja-Nasilje-u-javnom-prostoru.pdf>

У свим основним и средњим школама на територији општине Ковин формирани су тимови за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, у складу са законским обавезама. Према извештајима школа, ови тимови су оперативни и активни, редовно израђују програме за заштиту ученика од насиља, те успешно решавају случајеве насиља који се догоде. У обе средње школе у току 2020. и 2021. године није пријављен ниједан случај сексуалног ни дигиталног насиља, а подаци о родно заснованом насиљу се не евидентирају посебно. Што се тиче основних школа, углавном пријављују да насиља није било, а у оним случајевима у којима је пријављено (уочено) насиље, било је у питању насиље првог степена, које решавају одељенске старешине, а веома ретко се дешавало насиље другог и трећег нивоа.

У свим основним и средњим школама организоване су активности, по разредима и у складу са узрастом, са темама у вези са насиљем, посебно у вези са вршњачким насиљем. Међутим, ни у основним ни у средњим школама нису организоване посебне активности о насиљу према девојчицама и родно заснованом насиљу. Само једна основна школа наводи у извештају о раду да је педагошкиња школе присуствовала обуци у оквиру пројекта Интегрисани одговор на насиље према женама и девојчицама, те да ће обавестити друге чланове тима о садржини обуке, као и ученике и ученице виших разреда школе.

II

Допуњава се посебни циљ 3. Унапређење безбедности свих грађана, а посебно жена у заједници у оквиру поглавља 5. Стратешки циљеви и активности, тако да сада гласи:

3. Унапређење безбедности свих грађана, а посебно жена у заједници и борба против родно заснованог насиља и насиља према женама

III

Допуњавају се мере и активности у оквиру посебног циља 3. тако да сада гласе:

ПОСЕБНИ ЦИЉ 3. Унапређење безбедности свих грађана, а посебно жена у заједници и и борба против родно заснованог насиља и насиља према женама

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
Унапређење безбедности у заједници	Формирање локалног Савета за безбедност	Основан локални савет за безбедност	Повећана свест о значају питања безбедности у ЈЛС	ЈЛС, Комисија за родну равноправност		До краја марта 2023.	Буџет општине
	Умрежавање свих актера у локалној заједници који се баве питањима безбедности и родне равноправности	Број актера Број одржаних састанака годишње	Безбедност у ЈЛС је један од приоритета	ЈЛС, Комисија за родну равноправност , Савет за безбедност	ПУ/ПС Савет за младе Локални штаб за ванредне ситуације Црвени крст ОЦД	Од 2023. континуирано	Буџет општине
	Испитивање ставова грађана и грађанки о безбедности у ЈЛС, са посебним фокусом на безбедност жена и девојчица у јавним	Урађена анализа о безбедности у ЈЛС	ЈЛС информисана о безбедносним проблемима грађана и грађанки	ЈЛС, Комисија за родну равноправност , Савет за безбедност	ОЦД Експерти	2023	Буџет општине, донаторска средства

просторима						
Израда плана за побољшање безбедности у ЈСЛ, у односу на резултате испитивања ставова, са посебним фокусом на безбедност жена и девојчица у јавним просторима	Израђен план за побољшање безбедности у ЈСЛ	ЈСЛ боље одговара на безбедносне проблеме грађана и грађанки	ЈЛС, Комисија за родну равноправност, Савет за безбедност	Установе, институције, ЈКП ОЦД	2024	Буџет општине
Побољшање уличне расвете у свим насељеним местима (лед расвета)	Број замењених сијалица лед расветом, годишње Број МЗ у којима је побољшана улична расвета	Побољшана безбедност кретања грађана и грађанки на целој територији општине	ЈЛС	ЈКП	Од 2022. континуирано	Буџет општине

Превенција насиља, посебно насиља према женама и девојчицама	Испитивање потреба за обезбеђивањем привременог смештаја жртава насиља (прихватилиште /сигурна кућа) и других услуга за жене у ситуацијама насиља	Урађена анализа испитивања потреба	ЈСЛ боље информисана о потребама жртава насиља	ЈЛС, Комисија за родну равноправност, одељење за социјалну заштиту, децу, бригу о породици, ЦСР	ОЦД Група за координацију и сарадњу Савет за безбедност Експерти	2023	Буџет општине, донаторска средства
	Израда плана за обезбеђивање услуга за жртве насиља, у односу на резултате испитивања потреба	Израђен план за обезбеђивање услуга за жртве насиља У план за обезбеђивање услуга укључене потребе жртава из вишеструко дискриминисаних група	ЈСЛ боље одговара на потребе жртава насиља	ЈЛС, Комисија за родну равноправност, Савет за безбедност, одељење за социјалну заштиту, ЦСР	ОЦД Група за координацију и сарадњу	2024	Буџет општине
	Организовање радионица са младима у циљу подизања свести о родно заснованом насиљу и безбедности	Број одржаних радионица годишње Број младих учесника, по полу	Младе жене и мушкарци имају повећану информисаност о родно заснованом насиљу	ЈЛС, Комисија за родну равноправност, Савет за безбедност, Савет за младе	ОЦД ПУ/ПС МЗ	Од 2023. континуирано	Буџет општине, донаторска средства

	Организовање радионица/предавања у основним и средњим школама о насиљу према девојчицама и женама и родно заснованом насиљу и безбедности	Број школа у којима се организују радионице/предавања Број одржаних радионица/предавања годишње Број ученика основних школа, по полу Број ученика средњих школа, по полу	Ученице и ученици основних и средњих школа боље препознају родно засновано насиље	Основне школе (тимови за заштиту ученика од дискриминације и насиља, ученички парламенти), ЈЛС, Комисија за родну равноправност, Савет за безбедност	ОЦД	Почев од школске 2023/24. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
	Изградња капацитета локалног савета за безбедност у вези са питањима родно заснованог насиља	Број одржаних обука за чланове локалног савета за безбедност Број чланова локалног савета за безбедност који су похађали обуке, по полу	Локални савет за безбедност има повећане капацитете за бављење питањима родно заснованог насиља	ЈСЛ, Комисија за родну равноправност	ОЦД Група за координацију и сарадњу Експерти	Од 2023. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
	Промовисање службе бесплатне правне помоћи за ситуације насиље	Израда промо материјала са основним информацијама о бесплатној	Грађани и грађанке боље упознати са могућностима	ЈЛС, Комисија за родну равноправност, Служба правне помоћи	ОЦД	Од 2023. континуирано	Буџет општине, донаторска средства

	у породици и родно заснованог насиља	правној помоћи Број израђеног промо материјала Број места на којима је промо материјал доступан	остваривања права на бесплатну правну помоћ у ситуацијама насиља у породици и родно заснованог насиља				
	Јачање капацитета институција и организација у општини Ковин како би се осигурала ефикасна породичноправна и кривичноправна заштита жена од родно заснованог насиља према женама и насиља у породици	Број одржаних догађаја (радионица, трибина, предавања), годишње Број институција и организација које учествују на догађајима Број учесника, по полу	Институције и организације у општини Ковин имају повећане капацитете и боље одговарају на потребе жртава родно заснованог насиља	ЈЛС, Комисија за родну равноправност	ПУ ЦСР Тужилаштво ДЗ Основне и средње школе ОЦД Експерти	Од 2023. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
Унапређење безбедности учесника у саобраћају	Санација и континуирано одржавање локалних путева у свим насељеним местима и побољшање прегледности раскрсница	Дужина санираних путева, годишње Број уређених раскрсница	Повећана безбедност учесника у саобраћају	ЈЛС, одељење за урбанизам	ЈКП и друга ангажована предузећа	Од 2022. континуирано	Буџет општине, донаторска средства

	Санација и континуирано одржавање бициклистичких стаза и тротоара	Дужина санираних бициклистичких стаза Дужина санираних тротоара	Повећана безбедност учесника у саобраћају, бициклиста и пешака	ЈЛС, одељење за урбанизам	ЈКП и друга ангажована предузећа	Од 2022. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
--	---	--	--	---------------------------	----------------------------------	-----------------------	------------------------------------